

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

תורת המוסר של קאנט: סוגיות מרכזיות - 15330

תאריך עדכון אחרון 31-08-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: פילוסופיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אורי ערן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: urieran82@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי שלישי ב-12:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

בקורס נבחן סוגיות פרשניות ופילוסופיות מרכזיות שנוגעות לתורת המוסר של קאנט, מתוך ניסיון להבין אותה ולהעריך כיצד היא עומדת אל מול ביקורות שונות. בין הסוגיות שנבחן: מהי פעולה מתוך חובה ומדוע היא חשובה? מהי הכרת כבוד לחוק המוסרי, וכיצד היא קשורה לרגשות מוסריים? מהי אהבה-עצמית? האם נוסחת החוק האוניברסאלי מספקת הנחיות לפעולה? מהי אנושות ומדוע היא חשובה?

מטרות הקורס:

הכרות והבנה של סוגיות פרשניות ופילוסופיות סביב תורת המוסר של קאנט.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לתאר בבהירות את הסוגיות השונות שנודנו.
2. להציג את הדיון הפרשני לגבי הסוגיות השונות.
3. לנמק עמדה פרשנית לגבי הסוגיות השונות באמצעות ראיות טקסטואליות ושיקולים פילוסופיים.
4. להעריך את העמדות והטיעונים של קאנט בסוגיות השונות.

דרישות נוכחות (%) :

85

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה ודיון קבוצתי, פרזנטציות (רשות, על בסיס כל הקודם זוכה)

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מהי עמדתו של קאנט לגבי חופש הרצון וכיצד היא קשורה לאידיאליזם הטרנסצנדנטלי שלו? מהי פעולה מתוך חובה ומדוע היא חשובה? מה טבעו של המניע המוסרי של הכרת כבוד לחוק, וכיצד הוא קשור לרגשות מוסריים? מה טבעו של העקרון החוץ-מוסרי, אהבה-עצמית? האם נוסחת החוק האוניברסאלי מספקת הנחיות לפעולה ומאפשרת לגזור ממנה חובות? מהי אנושות ומדוע היא חשובה? מהי אוטונומיה, ומדוע היא חשובה להבנת המטא-אתיקה של קאנט? האם הטוב העליון חותר תחת רעיון האוטונומיה? כיצד רוע רדיקלי/רשע שורשי קשור לאופיו החברתי של האדם? ומה מקומה של מידה טובה בתורת מוסר דאונטולוגית?

חומר חובה לקריאה:

לרוב המפגשים יש לקרוא טקסט של קאנט, וטקסט פרשני עליו ("ספרות משנית"). את קטעי הקריאה מתוך קאנט אפשר לקרוא בכל שפה שתבחרו. מראי המקום כאן הם לתרגומים בעברית, והאותיות/מספרים שמופיעים לאחר מכן מתייחסים למהדורה הגרמנית, אבל הם מופיעים גם לצד התרגום באנגלית (ולפעמים גם בעברית), כך שהם יאפשרו לכם למצוא את העמודים בתרגומים.

מניסיוני, התרגום העברי לרוב קשה יותר להבנה מהאנגלי. אם אינך קוראות גרמנית והאנגלית שלך טובה, אני ממליץ לקרוא באנגלית.

למי שקוראת גרמנית, כל כתבי קאנט נמצאים כאן -
<https://korpora.org/kant/verzeichnisse-gesamt.html>

מפגש 1, 30.10: רקע על קאנט
אין חובת קריאה.

מפגש 2, 6.11: האנטינומיה השלישית וחופש הרצון

א. קאנט: ביקורת התבונה הטהורה,
בתרגום ירמיהו יובל.

הניגוד השלישי של האידאות הטרנסצנדנטאליות 412-416, ופתרון האידיאות הקוסמולוגיות של
הטוטאליות של הסקת אירועי העולם מתוך סיבותיהם, 456-469 / 444 A 456-469 / 451 A - 472 B / 479 B /
533 / B 561 - A 559 / B 587

ב. ספרות משנית:

Kant's Compatibilism

Allen W. Wood

In Self and nature in Kant's philosophy. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press. pp.
73--101 (1984)

מפגש 3, 13.11: רצון טוב, ערך מוסרי, ופעולה מתוך חובה

א. קאנט, הנחת יסוד למטאפיזיקה של המידות, בתרגום חנן אלשטיין. הקדמה וחלק ראשון (מעבר מן
ההכרה התבונית המוסרית הרגילה אל זו הפילוסופית)

ב. ספרות משנית:

Herman, Barbara. "On the Value of Acting from the Motive of Duty." *The Philosophical Review* 90, no. 3 (1981): 359-82. <https://doi.org/10.2307/2184978>.

מפגש 4, 20.11: רצון טוב, ערך מוסרי, ופעולה מתוך חובה

א. קאנט, הנחת יסוד למטאפיזיקה של המידות, הקדמה וחלק ראשון (מעבר מן ההכרה התבונית
המוסרית הרגילה אל זו הפילוסופית)

ב.

Allen W. Wood, *The Free Development of Each: Studies on Freedom, Right, and Ethics in Classical German Philosophy* (Oxford; New York, NY: Oxford University Press, 2014). pp.13-40.

מפגש 5, 27.11: הכרת/מתן כבוד לחוק ורגשות מוסריים

א. קאנט, ביקורת התבונה המעשית, בתרגום ברגמן ורוטשנטרייך, פרשה שלישית על המניעים
הממריצים של התבונה הטהורה, 71-86, 71-89

ב.

Andrews Reath, "Kant's Theory of Moral Sensibility. Respect for the Moral Law and the Influence of Inclination," *Kant Studien* 80, no. 1-4 (1989): 284-302, <https://doi.org/10.1515/kant.1989.80.1-4.284>.

מפגש 6, 4.12: אהבה-עצמית ("אהבת-עצמו"): העקרון החוץ-מוסרי

א. קאנט, ביקורת התבונה המעשית, 21-30, 5:19-28
הדת הגבול התבונה בלבד, בתרגום רוני שטרין, 23-25, 6:26-28

ב.

Andrews Reath, "Hedonism, Heteronomy, and Kant's Principle of Happiness," in *Agency and Autonomy in Kant's Moral Theory: Selected Essays*, ed. Andrews Reath (Oxford University Press, 2006), 0, <https://doi.org/10.1093/0199288836.003.0003>.

מפגש 7, 4-18.12 (מוקלט בזום, לצפייה בזמנך החופשי): נוסחת החוק האוניברסאלי של הציווי הקטגורי (1)
א. קאנט, הנחת יסוד, חלק שני

O'Neill, Onora, 1975, *Acting on Principle*, New York: Columbia University Press, chapter 5.

מפגש 8, 18.12: נוסחת החוק האוניברסאלי של הציווי הקטגורי (2)

א. קאנט, הנחת יסוד, חלק שני

ב.

Barbara Herman, *The Practice of Moral Judgment*, Harvard University Press, 1993, Chapter 7.

25.12 אין מפגש, חג המולד

1.1 מפגש 9: נוסחת האנושות של הציווי הקטגורי

א. קאנט, הנחת יסוד, חלק שני
המטאפיזיקה של המידות,
קטעים מתוך המטאפיזיקה של המידות:
6:392, 6:522

ב. ספרות משנית

Christine M. Korsgaard, *Creating the Kingdom of Ends* (Cambridge: Cambridge University Press, 1996), Chapter 4.

1.8, מפגש 10: נוסחת האוטונומיה

א. קאנט, הנחת יסוד חלק שני

ב.

Andres Reath,
*Autonomy of the Will as the Foundation of Morality
in Agency and Autonomy in Kant's Moral Philosophy*

15.1, מפגש 11: הדדוקציה של הציווי הקטגורי

א. קאנט, הנחת יסוד, חלק שלישי

ב. ספרות משנית:

Henry Allison

Groundwork of the Metaphysics of Morals, excerpts from chapters 10-12

22.1, מפגש 12: הטוב העליון והפוסטולטים

א. קאנט, ביקורת התבונה המעשית, 58-66, 116-127

5:122-134, 5:56-67

ב.

Engstrom, Stephen, 1992, "The Concept of the Highest Good in Kant's Moral Philosophy," *Philosophy and Phenomenological Research*, 51(4): 747-80.

29.1, מפגש 13: רוע רדיקלי ו"חברתיות לא-חברתית"

א. קאנט, הדת בגבולות התבונה בלבד,

15-49 6:19-53

ב.

Allen Wood, *Kant's Ethical Thought*, pp.283-300

.

מפגש 14: מידה טובה במטפיזיקה של המידות

א. קאנט, המטפיזיקה של המידות, 383-4 403-410, 6:394-396

Denis, Lara, 2006, "Kant's Conception of Virtue," in Paul Guyer (ed.), *Cambridge Companion to Kant and Modern Philosophy*, Cambridge: Cambridge University Press, 505-537.

חומר לקריאה נוספת:

Henry E. Allison, *Kant's Theory of Freedom* (Cambridge: Cambridge University Press, 1990), <https://doi.org/10.1017/CBO9781139172295>, chapters 1-4.

Kuehn, M., 2001, *Kant: A Biography*, Cambridge: Cambridge University Press.
עמנואל קאנט. מאת אלן ווד. רסלינג, 2006

Allen W. Wood, *Kantian Ethics* (Cambridge: Cambridge University Press, 2007),
<https://doi.org/10.1017/CBO9780511809651>, pp.17-40.

The Categorical Imperative: A Study In Kant's Moral Philosophy Hardcover – H.J. Paton. Chicago, 1948.

Lewis White Beck. *A Commentary on Kant's Critique of Practical Reason*. Chicago, 1960.

מרכיבי הציון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 70 %
מצגת / הצגת פוסטר / הרצאה / סמינר / פרוסמינר / הצעת מחקר 20 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 5 %
נוכחות / השתתפות בסיור 5 %

מידע נוסף / הערות:

1. הצגת מאמר בכיתה (במשך כעשרים דקות) היא רשות, ותהווה 20% מהציון הסופי של מי שיעשה זאת (עבור מי שלא יעשה זאת, העבודה תהווה 90% מהציון). כיוון שמספר ההצגות מוגבלות, סטודנטיות שמעוניינות להציג מתבקשות להירשם בתחילת הסמסטר (כל הקודם זוכה - ייתכן שלא כולם יוכלו לעשות זאת).
2. רשימת קריאת החובה פתוחה לשינויים במהלך הסמסטר - יש לעקוב אחרי העדכונים בנושא בהרצאות ובאתר הקורס.